

6306 Sayılı Kanun Kapsamında Alınan Yıkım Kararının Uygulanması Talebi

Bu Karar, kat maliklerinden olduğu yapıya ilişkin 6306 sayılı Kanun kapsamında alınan yıkım kararının uygulanmadığını belirterek oluşan mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

(OMBUDSMANLIK)

SAYI: 94019529-101.07.04-E.5998

BAŞVURU NO: 2017/503

KARAR TARİHİ: 07/06/2017

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN:

BAŞVURAN VEKİLİ/TEMSİLCİSİ:

BAŞVURUYA KONU İDARE:

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Re'sen)

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı (Re'sen)

Küçükçekmece Belediye Başkanlığı

BAŞVURUNUN KONUSU:

Başvuran vekilinin 6306 sayılı Kanun kapsamında alınan yıkım kararının uygulanması talebi hakkındadır.

BAŞVURU TARİHİ: 26.1.2017

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1. Başvuran vekili; kat maliklerinden olduğu İstanbul İli, Küçükçekmece İlçesi, Cennet Mahallesi, İbrahim Müteferrika Sokak No:1 adresinde bulunan yapıya ilişkin 6306 sayılı Kanun kapsamında alınan yıkım kararının uygulanmadığını belirterek oluşan mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2. Başvuru konusuna ilişkin olarak; 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve Küçükçekmece Belediye Başkanlığının yetkili ve sorumlu olduğu gözetilerek anılan Kurumlardan dağıtımli yazı ile bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur.

3. İstanbul Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünün konuya ilişkin 17/03/2017 tarih ve E.8628 sayılı yazısı ve eklerinde özetle; başvuru konusu hakkında Bakanlık Makam Oluru ile İstanbul ilindeki tüm ilçe belediyelerinin yetkilendirildiği, dolayısıyla anılan yapıya ilişkin tüm işlemlerin Küçükçekmece Belediye Başkanlığınca yapıldığı, ancak başvuran vekilinin 12/08/2016 tarihinde Müdürlüklerine de başvurması sonucunda Küçükçekmece Belediye Başkanlığına yapının tahliye ve yıkımına ilişkin işlem tesis edilmesi hususunda 23/08/2016 tarihli yazıları ile bildirimde bulunulduğu belirtilmiştir.

4. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının 23/03/2017 tarih ve 57105 sayılı yazısında özetle; anılan yapıya ilişkin olarak imar işlem dosyasında herhangi bir belgenin yer almadığı, İlçe Belediyesinden gerekli bilgilerin alınabileceği belirtilmiştir.

5. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 24/03/2017 tarihli ve E.3950 sayılı yazısı ve eklerinde özetle; anılan yapının riskli yapı tespitinin Küçükçekmece Belediye Başkanlığı tarafından 09/06/2014 tarihinde onaylandığı ve kesinleştiği, başvuran vekili tarafından yıkım kararının gerçekleştirilmesi talebiyle Bakanlıklarına 11/08/2016 tarihli dilekçe verildiği, 05/09/2016 tarihli yazıları ile yıkım işleminin gerçekleştirilmesi için Küçükçekmece Belediye

Başkanlığına bildirimde bulunulduğu ancak yazılarına herhangi bir cevap alınamadığı belirtilmiştir.

6. Küçükçekmece Belediye Başkanlığının 10/04/2017 tarihli ve 11430 sayılı yazısı ve eki CD’de özetle; 10/06/2014 tarihinde riskli yapı tespit raporunun onaylandığı, kesinleşen riskli yapı tespiti sonucunda 10/07/2014 tarihinde yapının tahliye edilerek yıktırılması için maliklere tebligat yapıldığı, yapılan kontrollerde yapının yıktırılmadığı tespit edildiğinden 24/11/2014 tarihli yazıları ile maliklere tekrar tebligat yapıldığı, yapının yine yıktırılmaması üzerine Küçükçekmece Kaymakamlığına 17/12/2014 tarihli yazıları ile bildirimde bulunulduğu, Kaymakamlığın 25/08/2015 tarihli yazıları ile tahliye ve yıkım işlemi gerçekleştirilemediğinden sürecin Belediye Başkanlıklarınca yürütülmesinin talep edildiği, anılan yapının 22/12/2015 tarihli ve 08/03/2017 tarihlerinde yıkım programına alındığı ancak tahliye için gerekli deponun temin edilemediği ve yapının tahliyesi gerçekleştirilemediğinden bahisle tahliye yapıldıktan ve depo temin edildikten sonra yıkım işleminin yapılacağı belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

7. 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı T.C. Anayasasının “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında; “Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.”,

8. 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun "Kurumun Görevi" başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında;

“Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.”,

Hükümleri yer almaktadır.

9. 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun

9.1. “Tanımlar” başlıklı 2 nci maddesinin birinci fıkrasında; İdare, Bakanlık tarafından yetkilendirilmesi hâlinde büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçe belediyesi olarak tanımlanmıştır. Somut olayda İdare olarak Küçükçekmece Belediye Başkanlığı anlaşılmaktadır.

9.2. “Tahliye ve yıktırma” başlıklı 5 inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrasında; riskli yapıların yıktırılması için bu yapıların maliklerine tebligatta bulunulacağı, maliklerince yıktırma yoluna gidilmediği takdirde, mahallî idarelerin de iştiraki ile yıkım işleminin gerçekleştirileceği, süresinde yıktırılmadığı tespit edilen riskli yapıların yıktırılmasının Bakanlıkça yazılı olarak İdareye (bkz. 9.1) bildirileceği, buna rağmen yıktırılmadığı tespit edilen yapıların Bakanlıkça yıkılacağı veya yıktırılacağı belirtilmiştir.

10. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 11 inci maddesinde; büyükşehir belediyesinin ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetlemeye yetkili olduğu, denetim sonucunda belirlenen eksiklik ve aykırılıkların giderilmesi için ilgili belediyeye üç ayı geçmemek üzere süre verileceği, bu süre içinde eksiklik ve aykırılıklar giderilmediği takdirde, büyükşehir belediyesinin eksiklik ve aykırılıkları gidermeye yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

11. 6306 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin “Riskli yapıların yıktırılması” başlıklı 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında; maliklere verilen süreler içerisinde maliklerce yıktırılmayan riskli yapıların mülkî amirler tarafından sağlanacak kolluk kuvveti desteği ile İdarece (bkz. 9.1) yıkılacağı veya yıktırılacağı belirtilmiştir.

IV. KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN’IN KAMU BAŞDENETÇİSİ’NE ÖNERİSİ

12. Yıkım işleminin fiilen gerçekleştirilmesi haricinde 6306 sayılı Kanunda öngörülen yıkım işlemlerine ilişkin tüm sürecin tamamlandığı, ancak ne İdare ne de Bakanlık tarafından yıkım işleminin yaklaşık 3 yıldır gerçekleştirilmediği, bu durumun hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğu tespitiyle tavsiye karar önerisinde bulunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

13. Dosya kapsamından; başvuru konusu olan riskli yapıya ilişkin yıkım kararının 10/07/2014 tarihinde tebligata çıkmasına rağmen aradan geçen yaklaşık 3 yıllık sürede yıkım işleminin gerçekleşmediği anlaşılmakta olup, 21/04/2017 tarihinde başvuran vekili ile yapılan telefon görüşmesi ile de yıkım işleminin halen gerçekleşmediği teyit edilmiştir.

14. Anayasanın 56 ncı maddesi; herkesin sağlıklı, dengeli ve güvenli bir çevrede yaşama hakkına sahip bulunduğunu hükme bağlamakta ve Devlete bu hususta görevler yüklemektedir. Yine Anayasanın 23 üncü maddesine göre Devlet, “sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek” ile görevlidir. Ülkemiz başta deprem olmak üzere doğal afetlerin riski altında yer almaktadır. Buna rağmen, mevcut yapı stoğunun beklenen afetlere karşı dayanıklı olmadığı acı bir şekilde defalarca tecrübe edilmiştir. 1999 yılında başvuru konusu yapının da yer aldığı Marmara Bölgesinde gerçekleşen deprem, resmî kayıtlara göre, 17.840 insanın ölümüne, 43.953 insanın yaralanmasına ve çok ciddi maddi kayıplara sebep olmuştur. İstanbul’un yakın bir zaman içinde çok şiddetli bir depremle karşı karşıya kalacağı, bu hususta ihtisas sahibi bilim adamlarınca da sıklıkla ifade edilmektedir.

15. 6306 sayılı Kanun afet meydana geldikten sonra “yara sarma” değil de, “yara almama” anlayışına dayanmakta; böylece Anayasadaki “sosyal hukuk devleti” ilkesinin hayata geçirilmesi için önemli ve etkili bir adım atılmasını temin etmektedir. Başta deprem olmak üzere doğal afetlerin ne zaman gerçekleşeceği günümüz teknolojisi ile bilinemediğinden, alınan kararların ivedilikle tesisi “yara almama” için hayati önem taşımaktadır. Bu doğrultuda kanun koyucu kararların ivedilikle uygulanmasını teminen belirli süreler koymuştur. Bu sürelere uyulmaması halinde ise zincirleme sorumluluklar hüküm altına alınarak, kararların uygulanmasını sağlamaya yönelik tedbir alınmıştır.

16. Başvuru konusu somut olayda ise; yıkım işlemine ilişkin sorumluluğu bulunan Küçükçekmece Belediye Başkanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının (bkz. 9.2) birbirleri ve diğer kamu kuruluşları ile gerekli tüm yazışmaları yaptığı ancak uygulamaya yönelik somut bir adım atılmadığı tespit edilmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının, 6306 sayılı Kanun uyarınca doğrudan sorumluluğu bulunmamakla birlikte, yıkım işlemlerini de kapsayan imar uygulamaları hakkında ilçe belediyeleri üzerinde denetim yetkisi bulunmaktadır (bkz. 10).

17. Bu kapsamda; İstanbul Büyükşehir Belediyesince ilk kademe ve ilçe belediyelerine yazılan 28/03/2007 tarih ve 43212 sayılı dağıtımli yazıda; ihtiyaç duyulması halinde yıkım günü 15 gün önceden Başkanlıklarına bildirildiği takdirde yıkım için gerekli teknik ekip araç ve gereç desteği verileceği, bunun dışında ilgili Belediyenin ikaz edilmesine rağmen yıkım görevini uygulamaktan imtina edilmesi halinde gerekli yasal işlemlerin yapılacağı belirtilmiştir.

18. Küçükçekmece Belediye Başkanlığınca İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığından yıkım için gerekli teknik ekip araç ve gereç desteği talep edildiğine yönelik herhangi bir

bilgi ya da belgeye rastlanılmamıştır. İstanbul Büyükşehir Başkanlığı da ekinde başvuru dilekçesinin de yer aldığı bilgi belge isteme yazımız ile konudan haberdar olmakla birlikte uhdesinde bilgi belge bulunmadığını belirtmekle yetinmiş, Büyükşehir Belediye Kanunun kendisine verdiği denetim yetki ve sorumluluğunu kullanma yönünde irade beyan etmemiştir.

19. Somut olaydaki yıkım işlerinin gerçekleştirilmesinde birinci derecede sorumluluk ve yetki Küçükçekmece Belediye Başkanlığına aittir. Aksi düşünüldüğünde, ilçe belediyelerince gerçekleştirilmeyen yıkım işlemlerinin 5216 sayılı Kanun kapsamında Büyükşehir Belediyesince (bkz. 10) veya 6306 sayılı Kanun kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca (bkz. 9.2) doğrudan gerçekleştirilmesinin istenilmesi durumunda bu kurumların ağır bir yük altına girmesi sonucu doğacak ve Kanunun öngördüğü ivedi uygulama gerçekleştiremeyecektir. Ancak anılan Kanunların öngördüğü sorumluluğun yazışma yapmaktan ibaret olmadığı da açıktır. Büyükşehir Belediyesi denetim ve gerekli teknik desteği vermekle, Bakanlık ise yıkım kararının uygulanmasını sağlamakla mükelleftir.

20. Küçükçekmece Belediye Başkanlığının tahliye yapıldıktan ve depo temin edildikten sonra yıkım işleminin yapılacağı (bkz. 6) yönündeki açıklamasında ise Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca hukuka uyarlık görülmemiştir. “Yıkımın yapılabilmesi için insan ve/veya eşyanın dışarı çıkartılmasının gerektiği durumlarda, bu işlemler de, herhangi bir mahkeme kararına gerek olmaksızın, kanunun verdiği yetkiye dayanılarak ve o yetki çerçevesinde kamu gücü kullanılarak, uygun hukuki yol ve yöntemlerle, yine aynı makam tarafından yerine getirilecektir...”(Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 23/12/2009 tarihli E:2009/4-561 K: 2009/577 sayılı kararı)

21. Kurumumuzca yapılan değerlendirme neticesinde; yıkım işleminin fiilen gerçekleştirilmesi haricinde 6306 sayılı Kanunda öngörülen yıkım işlemlerine ilişkin tüm sürecin tamamlandığı, (bkz. 9.2, 11) ancak ne İdare (bkz. 9.1) ne de Bakanlık tarafından yıkım işleminin yaklaşık 3 yıldır gerçekleştirilmediği tespit edilmiş olup, bu durumun hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğu sonuç ve kanaatine varılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

22. İyi yönetim ilkelerine 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi yönetim ilkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde yer verilmiş olup; yıkım kararını gerçekleştirmeyen İdarelerin makul sürede karar verme ilkesine uymadığı tespit edildiğinden, İdarelerin bahse konu ilkelere uygun davranması önerilmektedir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

23. 6328 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Tavsiye Kararının idareye tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idare tarafından herhangi bir eylem ya da işlem tesis edilmezse (varsa) dava açma süresinden kalan süre işlemeye devam edecek olup İstanbul İdare Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Açıklanan gerekçelerle BAŞVURUNUN KABULUNE;

1. Yıkım işlemlerinin yerine getirilmesinde birinci derece sorumluluğu bulunan **KÜÇÜKÇEKMECE BELEDİYE BAŞKANLIĞINA,**

2. Küçükçekmece Belediye Başkanlığına talep halinde gerekli desteğin verilmesi ve yıkım işleminin denetlenmesi yönünde İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR **BELEDİYE BAŞKANLIĞINA,**

3. Küçükçekmece Belediye Başkanlığınca yıkım işleminin gerçekleştirilmemesi durumunda yıkım işlemini gerçekleştirmekle mükellef **ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞINA, TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

6328 sayılı Kanunun 20 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, Küçükçekmece Belediye Başkanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Kararın Başvuran, Küçükçekmece Belediye Başkanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığına tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Bař Denetçisince karar verildi.

Şeref MALKOÇ
Kamu Bař Denetçisi

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta:

mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA